

En bok för alla kirurgiska kliniker!

Pär Olofsson, Eric Wahlberg, red. **Akut kärldkirurgi**. 235 sidor. Lund: Studentlitteratur, 2000. ISBN 91-44-00981-X.

Recensent: Fredrik Lundgren, överläkare, kärldkirurgiska kliniken, Universitetssjukhuset, Linköping

Det är glädjande att det under senare år kommit ut flera böcker på skandinaviska språk om kärldsjukdomar. Kärldkirurgisk verksamhet bedrivs på ett annorlunda sätt i Skandinavien än på kontinenten, i Storbritannien eller i USA/Kanada (inom Skandinavien finns både likheter och skillnader), annorlunda – men inte nödvändigtvis sämre eller bättre.

Resultaten från de olika kärldregistren talar t ex för en ganska bra sådan verksamhet i de skandinaviska länderna. Förutsättningarna är dock annorlunda och också olika i olika delar av landet. Sverige är glesbefolkat – möjligen med undantag för de fyra storstadsregionerna.

Den kärldkirurgiska verksamheten är decentraliserad, och det finns svårigheter att upprätthålla bra dygnet runt- och året runt-tillgänglighet vad gäller kärldkirurgisk kompetens. Mängden akuta kärldkirurgiska eller endovaskulära åt-

gärder per befolkningsenhet är inte så stor, men behovet av kvalificerat omhändertagande när detta väl föreligger är bokstavligen livsviktigt. Svåra trauman är en ganska liten del av den svenska sjukvården. Jämförelsetalen per befolkningsbas är för USA, Tyskland och Sverige 8:4:1.

Välkommen bok

Mot denna bakgrund är den svenska »Akut kärldkirurgi» en mycket välkommen bok. Författarna anger en inriktning på allmätkirurger i första hand och gör ett försök att handleda icke kärldvana kirurger inom detta svåra fält. Boken ger en introduktion till kärldkirurgisk teknik och den operativa vägen till de vanligaste kärlden.

Resoluta råd och kvalificerade tips

I flera kapitel om akuta bukaneurysm, akut extremitetsischemi, akut tarmischemi och kärldkirurgiska komplikationer ges ingående, resoluta och detaljerade råd om handläggning från och med det akuta mottagandet till och med »triage och etiska överväganden».

I fem kapitel om kärldtrauman ges många kvalificerade tips om både diagnostisk och operativ handläggning, vilka dock kanske inte är så lätta att ta till sig och omsätta med tanke på att mycket få kirurger i Sverige får någon mer omfattande erfarenhet av kärldtrauma.

Det är mycket vällovt att kärldkirurgerna från Karolinska sjukhuset med sin bok försöker bistå de kirurger som med begränsad kärldfarenhet allt som oftast ställs inför dessa situationer

utan omedelbar tillgång till kvalificerad hjälp. Överväganden om hur denna situation skall klaras återkommer ofta i boken.

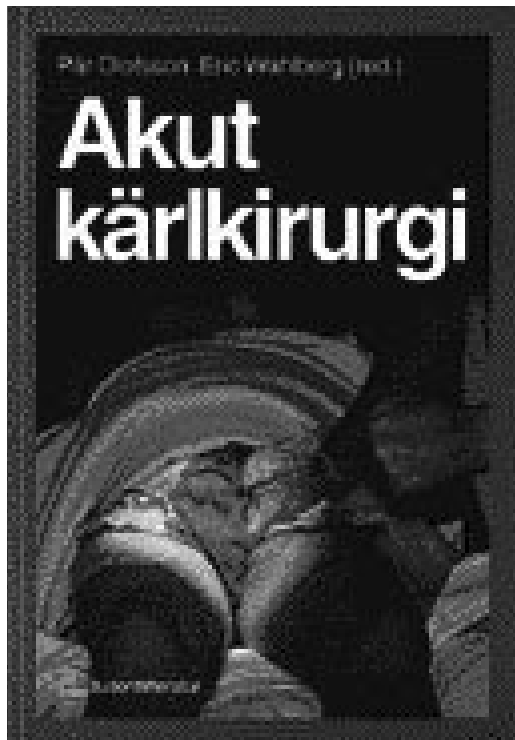
Onödigt detaljerad

För den primära målgruppen (allmätkirurger) tycker jag dock att boken är onödigt detaljerad, och i någon mån skymmer de vanligaste problemen med akuta kärldfall – t ex alltför passiv diagnostik och alltför långsam handläggning vid akut ischemi – av de många detaljerna och kvalificerade övervägandena vid mycket svåra och ovanliga fall.

Bra bok för allmätläkare och kärldkirurger

Jag tycker också att den angivna inriktningen på allmätkirurger är för snäv. Denna bok är mycket bra litteratur även för kärldkirurger som inte behöver instämma i alla detaljer men behöver »be prepared for the unusual».

Det hade också varit intressant med en diskussion om hur man organisatoriskt skall kunna förbättra förutsättningarna för ett kvalificerat dygnet runt- och året runt-handhavande av akuta kärldfall i Sverige. •

Läkartidningen väljer böcker och recenserar

Läkartidningens bokredaktion får då och då in recensioner som kommit till genom att författare eller utgivande förlag, särskilt läkemedelsföretag, vidtalat en läkare att anmäla boken. Sådana recensioner tackar redaktionen nej till. Bokredaktionen väljer ut de böcker som skall anmälas och vidtalar skribenter.

Vi välkomnar tips om nya utländska böcker som är av stort värde för Läkartidningens läsekrets – men tag kontakt med bokredaktionen innan du skriver någon anmälan spontant! Risker för dubbelarbete är stor.

Med hänsyn till det begränsade utrymme som finns för bokaanmälningar recenserar Läkartidningen normalt inte skrifter som har anknytning till marknadsföring av företag eller produkter. Om sådant material ger anledning till välgrundad kritik kan den framföras i tidningens debattspalter.